

LEV NİKOLAYEVİÇ TOLSTOY

9 Eylül 1828 tarihinde Moskova'nın güneyinde asil bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gözlerini açtı. Babası Kont Nikolay İlyiç Tolstoy, 1812 yılı Napolyon Savaşları'na iştirak etmiş emekli bir yarbaydı. Küçük yaşta annesi ve babasını kaybetti, dört kardeşiyle birlikte yakınları tarafından büyütüldü. Çocukluk yıllarında ağabeyi Nikolay'ın etkisinde kalmış, gençliğe geçiş döneminde Rousseau'yu okumuş, gençliğinde ise önce Doğu dilleriyle ilgilenmiş, sonraları hukuk tahsilini tercih etmiştir. Ne var ki hürriyete olan tutkusu hukuk fakültesini de terk etmesine sebep olmuştur. Tolstoy içinde bulunduğu zaman dilimini çok iyi izlemiş ve çok iyi tanımıştır. Onun felsefi ve dinî eserlerinin başında *İtiraflarım* yer alır. Tolstoy bu eserinde kendi dünya görüşünü ilk defa derli toplu olarak açıklar ve temellendirmeye çalışır. Bunu aynı çizgideki şu eserleri izler: *İnancım Neden İbarettir?*, *Sanat Nedir?*, *Susamam*, *Dogmatik Din Biliminin Eleştirisi* vd. Romanlarında insan psikolojisini ve insan hayatını konu edinir. *Savaş ve Barış* ile *Anna Karantina* insan tasvirleri ve kişilik tahlilleriyle doludur. Tolstoy'un kendi hakikatini ve Allah'ı arayış macerası bir ömür boyu devam etmiştir. Ömrü boyunca anlaşılmamıştır. Etrafındakiler onu anlamadı. Karısı bile. 82 yaşındayken yağışlı bir gecede evden kaçtı fakat yolda hastalanarak yola devam edemedi. 7 Kasım 1910'da mütevazı bir tren istasyonunda kimilerine göre yolculuğunun ilk durağı olan İstanbul'a hareket etmek üzereyken hayata gözlerini yumdu.

kaknüs yayınları: 2
tolstoy kitaplığı: 2

isbn: 978-975-94832-4-1

1. basım, mart 1997 istanbul
17. basım, 2020 istanbul
yayıncı sertifika no: 11216

kitabın adı: içimizdeki şeytan
(*halk için hikâyeler adlı kitaplarından derlenmiştir*)
yazarı: lev nikolayeviç tolstoy
yayına hazırlayan: s. nevval şimşek

yayına yönetmeni: seda darcan çiftçi
editör yardımcısı: zeynep begüm güney
teknik hazırlık: mustafa sabri saldamlı
kapak düzeni: kaknüs ajans
baskı: alemdar ofset
cilt: çevik matbaacılık

bütün yayın hakları saklıdır.
bu kitap telif sahibinin izni olmaksızın kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz,
herhangi bir kayıt sisteminde saklanamaz, hiçbir şekilde elektronik, mekanik,
fotokopi ya da başka türlü bir araçla çoğaltılıp iletilemez.

kaknüs yayınları

kızılkulesi yayıncılık ve tanıtım hiz.

merkez: mimar sinan mah., selami ali efendi cad., no: 33, üsküdar, istanbul

tel: (0 216) 341 08 65 kitap@kaknus.com.tr

dağıtım: çatalçeşme sk., defne han, no: 27/3, çağaloğlu, fatih, istanbul

tel: (0 212) 520 49 27 satis@kaknus.com.tr

www.kaknus.com.tr

    /kaknusyayinevi

LEV TOLSTOY

İÇİMİZDEKİ
ŞEY TAN
-öyküler-

yayına hazırlayan:
S. Nevval ŞİMŞEK

İçindekiler

Önsöz	7
Nerede Sevgi, Orada Allah	11
Üç Kütük ve Üç Elma	25
Yumurta Büyüklüğünde Tohum	45
Üç Nasihat	49
İki Kardeş ve Altın	59
Allah'ın Gücü Yeter Fakat Şeytanınki Yetmez	63
Küçük Şeytan	67
Tövbe Eden Günahkâr	71
Mum	75
İlyas	85
İki İhtiyar	91
Üç Soru	113
Allah Gerçeği Bilir Ama Geç Söyler	119
Irgat Emelyan ve Davul	129
En Büyük Ceza	139
Pahalıya Patlıyor	147
Françoise	151
Küçükler Büyüklere Daha Akıllı Çıktı	161

Aptal İvan	165
Kafkas Esiri.....	197
Ateşi Kıvılcımken Söndürmeli	227
İçimizdeki Şeytan	243
Asuri Hükümdarı Asarhadon	289
Cehennemde Raks	295
Üç İhtiyar	312
İş, Ölüm, Hastalık	319
Aydınlık Var Oldukça Aydınlıkta Dolaşın	322

Önsöz

Sevgili okuyucu!

Ne ise o olmaya yanaşmayan tek varlıktır insan. Bu yüzden, kendimizle doğrudan alakası olmayan her şey dayanılmaz bir çekiciliğe sahiptir. Dolayısıyla, kendini bilmek için yaşaması gereken insan, bilmeyi bilmek peşinde koşar. Zira bilgin olmak, bilge olmaktan daha üstün gösterilmiştir ona. Dünyamızdan binlerce ışık yılı uzaklıktaki bir yıldızın ölümü kendi ölümümüzden daha önemliymiş gibi gelir bize. Yeni şeyler keşfetmek ve onun yapısını incelemek için seve seve veririz ömrümüzü. Bunları bilmekle hayatın anlamını daha iyi anlayacağımızı sanırız. Evrenin sınırsız olduğunu, bu gibi şeyleri araştırmanın sonunun gelmeyeceğini görmek istemeyiz pek. İyice düşünüldüğünde bu türden meşgalelerin kendimizden kaçmak için uydurduğumuz fantezilerden başka bir şey olmadığını farkına varırız. Oysa yaşam ve ölümü aynı anda yaşayan insanın her şeyden önce, kendini çözmesi lazımdır. Her şey bu amaca hizmet ettiği ölçüde önem taşımalıdır.

Bu söylediklerimize bakıp da bilim ve teknolojiye karşı olduğumuz sanılmasın sakın. Bizim bu söylemimiz insanları bilimin uşağı konumundan çıkarıp efendisi yapmaya yöneliktir. Bura-

da şöyle bir genelleme yapmanın tutarlı olacağı kanaatindeyiz: Kâinattaki her şey hayatın anlamını anlamaya destekçi olduğu müddetçe faydalıdır. Psikoloji, sosyoloji, felsefe ve diğer tüm bilimler bu mihenge vurulmalı ve böyle değerlendirilmelidir.

İşte bu temel esprinin farkına varan Tolstoy, elinizdeki kitapta bunu anlatmaya çalışır. Hakikati bilmek ve mutlu olmak için bilimlerin olmazsa olmaz şeyler olmadığını, hayatı anlamak için gözlerimizi hayatın kendisine çevirmemiz gerektiğini söyler. Bir arı, peteğinin hangi maddelerden müteşekkil olduğunu, diğer peteklerle konumunun nasıllığını sorgulamaksızın yapar balını. Çünkü onun vazifesi budur ve vazifesini yaptığı için mutludur. Aynı şekilde bir ağaç da yapraklarının niçin yeşil olduğunu ve mevsim sonbahar olunca sonunun ne olacağını düşünmez. İşte insan da kâinata bakarak asli görevinin ne olduğunu, nasıl yaşaması gerektiğini anlamalı, bu doğrultuda hareket etmelidir. Kâinatın karşısında değil, içinde yer almalı, mutluluğun sırrını orada aramalıdır. Tarlasına tohum saçan köylü Memet Ağa'nın, hakikati bizden daha az bildiğini veya daha az mutlu olduğunu kim söyleyebilir?

Zamane insanı gerçek mutluluğun nerede olduğunu bilmediği için küçük mutlulukların tiryakisi olmuş, cam kenarında vızıldamayı mutluluk saymıştır. Oysa insan ancak kendi dünyasına inip oradan da dış dünyalara açılmakla mutluluğu yakalayabilir. Bunu başarabilmek için de bakracını yüreğine sarkıtmalıdır. Başka bir ifadeyle kendine çevirmelidir aynasını.

Bu kitap Tolstoy'u bize yansıtan aynacıklardan ve yüreğinden çektiği damlacıklardan oluşmaktadır. Bu sebeple anlatılan hikâyelerdeki kahramanlar her ne kadar farklı görünseler de gerçekte Tolstoy'dan başkası değildir. Diğer bir deyişle, biz anlatılmaktayız kitabın her satırında. Çünkü kanaatimiz odur ki; insanlar farklı farklı olsa da insanlık birdir. Eşya ve olayların farklılığına bakıp da olup bitenlerin bizim dışımızda gerçekleştiği sanısına kapılmadan "birlik" ruhunu yakalayan insan, çok şeyler bulacaktır bu kitapta.

Yaşadığını yazan bir yazardır Tolstoy. Yazdığı hikâyelere ağlayışı bundandır. Kitapta kimi zaman bir kunduracı olarak çıkar karşımıza. Küçücük dükkânında, Tanrı'yı bulma sevdasına düşer. Kimi zaman da Pamfiliy olup bulduğu Tanrı'yı göster-

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

meye çalışır insanlara. Bazen söz dinlemez bir asi, bazen de her şeye muti bir insan olarak gözüktür.

Metcezirin insanıdır o. Hepimiz öyle değil miyiz? Hangi anımız uyar başka anımıza. Ebu Cehil ile Ebu Bekir arasında gidip gelmez mi kalbimiz her an?

Arayışların insanıdır o. Kendini bulmak için dağlara tırmanan insanlar gibi hakikatin ardı sıra koşar hep. Gençlik yıllarında başlayan bu serüven, Epikürcülüğün içine atar onu ilkin. Sonra Stoacılığa varıp kendine işkence etmekle saadete ulaşacağını sanır. Hatta bir ara reenkarnasyona takılır ayağı. Sonunda hiçlikle burun buruna gelir. Fakat gerçeğin bunlarda olmadığına kısa zamanda farkına varır. Ve son bir çıkış kapısı olarak gördüğü manastırda alır soluğu. Gerçeğin orada bulunduğu düşüncesi öyle yer etmiştir ki kendinde, sabah dualarını ve ayinleri hiç kaçırmaz. Ancak, gittiği yere kalbini ve aklını da beraber götürdüğü için oradaki aldatmacayı görmekte gecikmez. Bakar ki Tanrı'nın kitabıyla taban tabana zıt şeyler anlatılmakta orada insanlara. Din, rotasından saptırılmış, bir felakete doğru sürüklemekte insanları. Tanrı'nın "Öldürmeyeceksin!" emri, başına zeytinyağı sürmüş takkeli hokkabazlar tarafından tam tersi bir şekilde yorumlanıp insanlar diri diri yakılmakta, savaşlara fetva çıkarılmakta, Tanrı'nın "Çalmayacaksın!" buyruğuna mukabil, insanlar Tanrı adına soyulmakta. "Yemin etmeyeceksin!" diyen bir kitaba yemin edilmektedir.

Tanrı adına hareket eden bu insanların, Peer Gynt'ın can çekişen annesini masallarla uyuttuğu gibi, kitleleri uyuttuğunu fark etmesi uzun sürmez.

İşte bu kitap, insanları dalmış oldukları tarihî uykularından uyandırmak amacını gütmektedir.

Son söz olarak, Tolstoy gibi derinlikli bir insanı önsözlerde anlatmanın mümkün olmadığını söylüyor ve sizi kitapla başa bırakıyoruz.

Yalnızca içimizdeki şeytanı değil, komşumuzun şeytanını da anlamamız dileğiyle...

Serkan ÖZBURUN

S. Neval ŞİMŞEK

Şubat 1997, Ankara

Nerede Sevgi Orada Allah

Kunduracı Martın Avdeyiç şehirde, tek pencerele bir bodrumda oturuyordu. Evin penceresi sokağa bakıyordu. Bu yüzden sokaktan gelip geçenler, pencereden görülebiliyordu. Daha doğrusu, sokaktan gelip geçenlerin yalnızca ayakları görülebiliyordu. Ancak Martın kunduralarından sahiplerini tanıyordu. Çünkü uzun zamandan beri burada oturuyordu. Bundan dolayı birçok tanıdığı vardı. Bu mahallede, onun elinden en az birkaç kere geçmemiş bir kundura çok nadir gösterilirdi. O, kunduraların bazısına yeni pençe vurur, bazısına yama yapar, bazısını diker, bazısının da burnunu onarırdı. Elinden geçen bu kunduraları pencereden sık sık seyrederdi. İşi çoktu. Çünkü Martın iyi çalışır, kaliteli malzeme kullanır, fazla para almaz, sözünü tutardı. Söz verdiği zaman içinde yapabilecekse işi üzerine alır, yapamayacaksa yalan söylemezdi. Herkes Martın'ı tanıdığı için elinden iş hiç eksik olmazdı.

Martın oldum olası iyi bir insandı. Fakat yaşı ilerleyip ihtiyarlamaya başlayınca daha çok ruhsal durumunu düşünür, Allah'a yaklaşmak için çalışır olmuştu. Martın daha ustasının yanında kaldığı sıralarda karısını kaybetmiş, ondan olan ilk ço-

cukları da yaşamamıştı. Yalnız, üç yaşında bir oğlu vardı yaşayan. Martin önceleri bu çocuğu köydeki kız kardeşine göndermeyi istedi. Fakat daha sonra buna yüreği dayanmadı. Kendi kendine: “Yabancı bir aile içinde büyümek Kapitoşka’ma zor gelir. En iyisi yanımda kalsın,” diye düşündü.

Martin daha sonra ustasının yanından ayrıldı. Oğlu ile beraber ayrı bir evde yaşamaya başladı. Fakat, Allah, çocuktan yana onun yüzünü güldürmedi. Oğlu büyüyüp de kendisine yardım etmeye başlar başlamaz hastalanıp yatağa düştü. Yaklaşık bir hafta ateşler içinde yandı, sonra öldü. Martin acılara boğulmuş bir hâlde oğlunu toprağa verdi. O kadar üzülmüştü ki Allah’a bile isyan etmeye başladı. Öyle bir bunalıma düştü ki çoğu zaman ölümü arzuluyor, kendi gibi bir ihtiyarı değil de gencecik oğlunu aldığı için Allah’a sitem ediyordu. Kiliseyi de bırakmıştı.

Bir gün Martin’a, sekiz yıldır kutsal yerleri dolaşan ihtiyar bir hemşehrisi misafirliğe geldi. Martin onunla konuşmaya, ona derdini dökmeye başladı:

- Artık yaşamak istemiyorum Pîrim, Allah canımı alsa da kurtulsam. Allah’tan tek dileğim bu. Ben, hayattan hiçbir beklentisi olmayan, mahvolmuş bir adamım artık, dedi. İhtiyar ona dedi ki:

- Böyle konuşmakla hiç iyi etmiyorsun Martin. Allah’ın işine karışılmaz. Bizim aklımız O’nun yaptıklarına ermez. Allah, oğluna ölümü, sana da yaşamayı nasip etmiş. Demek ki en hayırlısı bu. Senin, ümitsizlik batağına saplanman neden kaynaklanıyor biliyor musun? Sen kendin için, mutluluğun için yaşamak istiyorsun.

- Bu dünyada başka ne için yaşanır ki?

- Allah için yaşamak lazımdır Martin. Mademki O sana hayat veriyor, senin de hayatını O’na vermen, O’nun için yaşaman gerekir. Eğer böyle yaparsan dertlerden kurtulur, sıkıntı çekmezsin. Her şey senin için kolaylaşır.

Martin biraz sustuktan sonra:

- Allah için nasıl yaşanır? diye sordu.

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

İhtiyar ona şöyle dedi:

– İsa Peygamber Allah için nasıl yaşanacağını bize göstermiştir. Senin okuma yazman var değil mi? Bir İncil alıp oku. Allah için nasıl yaşadığını ondan öğrenirsin. O, insana her şeyi gösterir.

Bu sözler Martın'ın içine işlemiştir. O gün hiç vakit kaybetmeden gidip kocaman harflerle yazılmış bir İncil aldı ve okumaya koyuldu.

Martın bu kitabı alırken yortularda okurum diye düşünmüştü. Fakat okumaya başlayınca içinde öyle bir ferahlık duydu ki onu elinden bırakamıyor, her gün okuyordu. Kimi zamanlar kendini öyle kaptırıyordu ki lambada gaz bittiği hâlde kitabı elinden bir türlü bırakamıyordu. Kısa zamanda buna öyle alışmıştı ki her gece İncil okuyor, okudukça Allah'ın kendisinden ne istediğini, Allah için yaşamının ne demek olduğunu daha iyi anlıyordu. Gün geçtikçe kalbindeki ferahlık daha da artıyordu. Önceleri günlerinin büyük bir bölümünü Kapitoşka'yı gözünde canlandırıp ah vah çekerek geçirirdi. Oysa şimdi dilinden düşürmediği, her an kendi kendine mırıldandığı: "Allah'a hamd olsun!... Şükürler olsun Ya Rabbi!..." sözleriydi.

İhtiyarla konuşup İncil okumaya başladığından beri Martın'ın hayatı tamamen değişmişti. Önceleri, oraya buraya takılır, çay may içer, votkayı da hiç geri çevirmezdi. Bazen bir tanıdığı ile kafayı çeker, meyhaneden kafayı bulmuş bir vaziyette çıkmasa bile çakırkeyif olur, abuk sabuk laflar söylerdi. Ya ona buna çatar ya da birinin arkasından konuşurdu. Şimdi bu huyların hepsinden vazgeçmişti. Mutlu ve sakin bir hayatı vardı. Sabahтан işinin başına oturuyor, gereği kadar çalışıyor, sonra çengelde asılı duran lambayı çıkarıp masanın üzerine koyuyor, raftan İncil'i alıp okumaya başlıyordu. Okudukça her şeyi daha iyi anlıyor, anladıkça kalbi gitgide ferahlıyor, huzura eriyordu.

Bir gece, yine kendini okumaya kaptırmıştı. Luka İncili'ni okuyordu. Altıncı bâb'a gelmişti. Şunlar yazılıydı orada: "Bir yanağına vurana, öbür yanağını çevir. Cübbeni alanın, enta-

rini almasını engelleme. Senden isteyene ver. Malını alandan, onu geri isteme. İnsanların sana nasıl davranmasını istiyorsan, onlara öyle davran.”

Kitabın ilerleyen sayfalarında şunlar yer almaktaydı: “Bana ‘Rabbim! Rabbim!’ diye dua ediyorsunuz da niçin söylediğim şeyleri yapmıyorsunuz? Bana gelip sözlerimi dinleyen ve dediğimi yapan; toprağı derince kazıp temeli kaya üzerinde yükselterek evini yapan bir kimseye benzer. Azgın seller o eve hücum etse ev kaya üzerine yapıldığı için, onu sarsmaya güç yetiremez. Fakat, sözlerimi dinleyip de dediğimi yapmayan; temel atmadan evini toprak üzerine yapan bir kimseye benzer. Seller o eve hücum eder etmez onu yıkar. Geriye sadece enkaz kalır.”

Bunları okuyunca Martin’in içi açıldı. Gözlüğünü çıkarıp kitabın üzerine koydu. Masaya dayandı ve düşüncelere daldı. Bu sözler doğrultusunda hayatını ölçüp biçmeye başladı. Sonra: “Benim evim nasıl acaba? Temeli kaya mı, toprak üzerinde mi? Kaya üzerinde ise ne âlâ... Bazen insanın içine bir ferahlık geliyor, sanki, Allah’ın bütün emirlerini yerine getiriyoruz da ondan böyle oluyor gibi hissediyor kendini insan... Fakat kendini bir bıraktın mı tekrar günahlara batıyorsun. Neyse... Yine de gayret etmek lazım... Allah’ım bana yardım et!” diye içinden geçirdi. Daha sonra “Yatayım” dedi ama kitaptan ayrılamıyordu. Yedinci bâb’ı okumaya başladı. Yüzbaşı, dul kadının oğlu ve Yuhanna’nın talebelerine verilen cevap hakkında kitapta yazılanları okudu. Sonra zengin Farisi’nin İsa’yı davetini anlatan yere geldi. Daha sonra da günahkâr kadının nasıl İsa’nın ayaklarına kapandığını, İsa’nın ayaklarını nasıl gözyaşlarıyla yıkadığını, peygamberin ona nasıl sahip çıktığını okudu. Nihayet kırk dördüncü sureye geldi. Orada şunlar yazıyordu:

“... Ve kadına doğru dönüp Semyon’a dedi ki: ‘Ben senin evine geldim, ayaklarım için su vermedin. Bu kadın ise ayaklarını gözyaşıyla yıkayıp saçıyla kuruladı. Sen beni öpmedin. O ise içeri girdiğimden beri sürekli ayaklarımı öptü. Sen başıma zeytinyağı sürmedin. Bu kadın ise ayaklarıma gül yağı sürdü.’”

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

Martın bunları okuduktan sonra: “Ayaklarım için su vermedin, beni öpmedin, başıma yağ sürmedin...” ifadeleri üzerinde düşündü. Daha sonra tekrar gözlüğünü çıkarıp kitabın üzerine koydu ve yine düşüncelere daldı: “Galiba daha önceleri Fari-si'nin tekiydim ben. Misafirimi değil de yalnızca kendimi düşünüyordum. Peki misafirim kimdi?... Evet, misafirim İsa'ydı. Acaba, İsa bana misafir gelse ben de mi böyle yapardım?...”

Martın bu düşünceler içinde başını kollarına dayadı. Sonra farkına bile varmadan uykuya dalıp gitti. O anda kendisine an-sızın “Martın” diye fısıldandığını işitti. Uyku sarhoşluğu içinde birdenbire silkinip: “Kim o? Kim o?” diye seslendi. Başını arka-ya çevirip baktı ama etrafta kimsecikler yoktu. Tekrar uyumaya koyuldu. Yine, yüksek bir sesle kendisine: “Martın! Hey Mar-tın! Yarın sokağa bak, geleceğim,” denildiğini duydu. Bunun üzerine Martın kendine geldi. Sandalyesinden kalktı. Gözlerini ovuşturmaya başladı. Hâlâ olup bitenlerden bir şey anlamamış-tı. Acaba duydukları rüya mı yoksa gerçek miydi? Bunları dü-şündü kendi kendine. Sonra lambayı söndürüp yattı.

Martın o sabah tan yeri ağarmadan kalktı. Duasını etti. So-basını yaktı. Çorbasını, kaymağını hazırladı. Semaverini yaktı. Önlüğünü taktı, sonra pencerenin önüne oturup çalışmaya baş-ladı. Bir yandan çalışıyor, bir yandan da gece olanları düşünüyordu. Türlü türlü ihtimaller geçiyordu aklından. Kâh birinin sahiden kendisine seslendiğini kâh uykuda kendisine öyle gel-diğini düşünüyordu. Kendisine seslenen acaba kimdi?

Martın pencerenin önüne oturmuş, işinden çok pencereye bakıyordu. Tanımadığı kunduralar sokaktan geçtikçe eğilip ge-çen kimsenin yüzünü görmek için kafasını dışarı çıkarıyordu. Önce, yeni bir yün çizme giymiş kapıcı, sonra sucu geçti sokak-tan. Daha sonra, eline bir kürek almış, eski ve yamalı yün çiz-meler giymiş, Nikola zamanından kalma ihtiyar bir asker, pen-ceresinin önüne yaklaştı. Martın bu ihtiyarı çizmelerinden he-men tanıdı. Adı Stepaniç idi. Martın'ın komşusu olan tüc-car, acıdığı için bu adamı yanına almıştı. İşi, kapıcıya yardım